

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ**

**«Затверджено»**

Голова приймальної комісії, ректор  
Волинського національного  
університету імені Лесі Українки

«28» червня 2024 р.

Протокол №



**ПРОГРАМА  
ВСТУПНОГО ІСПИТУ  
ІЗ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 052 ПОЛІТОЛОГІЯ  
ДЛЯ ВСТУПУ НА НАВЧАННЯ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ СТУПЕНЯ  
ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ  
  
(освітньо-наукова програма – ІНСТИТУЦІЙНІ ЗМІНИ  
ПРОЦЕСІВ ДЕМОКРАТИЧНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ В УКРАЇНІ)**

ЛУЦЬК – 2024

## ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Політична наука і політичні знання загалом відіграють важливу роль в житті людей у контексті підсилення їх мотивації до активної участі в сучасних процесах демократичної трансформації українського суспільства. Відповідно зростає потреба у підготовці високоосвічених кадрів фахівців-політологів для системи вищої та середньої спеціальної освіти, у тому числі й системи перепідготовки науково-освітянських кадрів.

Програму вступного іспиту в аспірантуру за спеціальністю 052 Політологія, ОНП «Інституційні зміни процесів демократичної трансформації в Україні», складено відповідно до навчальних планів підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти для здобуття ступеня Доктор філософії (*PhD*) на кафедрі політології та публічного управління Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Зміст програми охоплює предметне поле освітніх компонентів за ОПП «Політологія» другого (магістерського) освітнього рівня вищої освіти за спеціальністю 052 Політологія галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки і включає питання з теорії та історії політики, політичних інститутів та процесів у контексті аналізу світового та вітчизняного досвіду розвитку демократії.

Метою вступного іспиту є з'ясування рівня теоретичної та науково-методичної підготовки здобувача, розуміння ним закономірностей розвитку політичної сфери суспільства, здійснення публічної політики, теоретичних і практично-політичних аспектів функціонування політичних інститутів на глобальному, регіональному та локальному рівнях, соціокультурних чинників детермінації процесів демократичної трансформації українського суспільства, здатності самостійно займатися науково-дослідницькою діяльністю.

Програма вступного іспиту має на меті виявити знання, уміння і навички здобувачів із загальноосвітніх та спеціальних дисциплін, вивчення яких передбачене навчальними планами. У процесі вступного випробування здобувач повинен показати знання, що охоплюють проблемне поле таких інститутів, явищ, процесів і сфер діяльності: закономірностей розвитку політичної теорії; методології, принципів і методів політичної науки; типів, форм та стадій перебігу політичних процесів; етапів розвитку світової політичної думки, її основних теорій, концепцій і доктрин; шкіл та напрямків сучасної зарубіжної політичної науки; історії політичної думки України; принципів і особливостей організації політичної і державної влади в зарубіжних країнах; сутності та специфіки форм державного правління і

державного устрою в Україні; системи інститутів публічної влади на місцевому та регіональному рівнях; методології проведення наукових досліджень; підготовки аналітичних матеріалів та звітів тощо.

# ТЕМАТИЧНИЙ ЗМІСТ

## Геополітика

Єдність, розмаїття і суперечливість сучасного світу. Параметри виміру глобалізації та форми її прояву. Поняття глобальних проблем людства, їх класифікація. Політична філософія виживання людства. Поліетнічність сучасного світу і глобалізація. Гуманітарні чинники світової політики. Проблема подолання відсталості та бідності. Міжнародна міграція, її причини та наслідки. Вплив глобальних проблем на світову політику.

Предмет, структура та функції геополітики. Політична відповідальність в епоху глобалізації. Політико-географічний аналіз положення держав. Геополітична структура сучасного світу. Основні засади геополітики держав. Геополітичні гравці. Європа в геополітичному вимірі. Північноамериканський регіон у геополітичному вимірі. Геополітичний вимір Азійсько-Тихоокеанського регіону. Геополітика РФ, країн Близького та Середнього Сходу. Геополітика країн Африки, Латинської Америки, Австралії та Океанії. Поняття міжнародного порядку та його особливості в сучасних умовах.

Співвідношення зовнішньої і внутрішньої політики. Національні інтереси і зовнішня політика. Фактор сили в міжнародних відносинах. Управління силовими методами і міжнародні переговори. Політична стабільність, політичні та збройні конфлікти. Небезпека локальних збройних конфліктів. Міжнародний тероризм.

Світові концепції геополітики. Сутність і основні концепції зовнішньої політики. Теорія політичних конфліктів і зовнішньої політики. Глобалізм і антиглобалізм. Геополітична концепція зіткнення цивілізацій. Концепція «Хартленду». Геополітична ідея «життєвого простору» (Р. Арон, З. Бжезінський, С. Гантингтон, Г. Кіссінджер, К. Х. Маккіндер, Г. Моргентау, Ф. Фукуяма, Хаусхофер, Р. Челлен).

Політика балансу сил і державний суверенітет. Принципи мирного співіснування держав. Роль міждержавних організацій у налагодженні гармонійних міжнародних відносин. Історія виникнення та розвитку міжнародних організацій. Ліга Націй. Організація Об'єднаних Націй. Регіональні міжнародні організації. Загальні принципи гарантування миру та міжнародної безпеки.

Військово-політичні союзи. ЄС і НАТО в системі євроатлантичної безпеки. Історія заснування Альянсу. Його основні військово-політичні цілі та

завдання. Формування нового середовища безпеки у Європі. Рада Північноатлантичного співробітництва. Партнерство заради миру. Роль НАТО у підтриманні миру. Контроль над озброєннями. Проблема нерозповсюдження зброї. Україна та НАТО. Проблема підтримання стабільності у регіонах світу.

Україна в контексті сучасних геополітичних реалій. Зовнішня політика незалежної України. Концептуально-теоретичні основи зовнішньої політики незалежної України. Україна, ЄС та НАТО – практично-політичні засади співпраці. Гібридна війна РФ проти України: її причини та наслідки.

## **Методологія та організація наукових досліджень**

Поняття науки та наукового дослідження. Цілі науки, функції науки. Об'єктивність наукового знання. Форми наукових досліджень. Роль фундаментальних наук в суспільному житті. Специфіка прикладних наукових досліджень. Роль науки в умовах глобалізації, її «інтернаціоналізація». Організація науки в Україні. Законодавство України про наукову та науково-технічну діяльність. Становлення та розвиток науки в системі вищої освіти.

Рівні наукового пізнання (теоретичний та емпіричний). Теорія та ідеологія. Сутність наукової теорії та її критерії. Структура теорії: ідея, гіпотеза, принцип. Закони і закономірності. Функції наукової теорії. Класифікація наукових теорій (пояснюючі, нормативні). Зв'язок теорії та практики.

Що таке метод, види методів. Методологія. Позитивізм. Біхевіоризм. Системний аналіз. Інституціоналізм. Загальнонаукові та спеціальні методи та підходи у наукових дослідженнях (аналіз і синтез, формалізація, діалектичний, системний, структурно-функціональний, темпоральний, біхевіоральний, герменевтичний (пояснювальний), контент-аналіз та ін.). Роль соціологічного дослідження в гуманітарних дисциплінах.

Основні етапи проведення наукових досліджень. Композиція наукової роботи. Сутність методологічного апарату наукового дослідження. Структура методологічного апарату дослідження у вступі: обґрунтування актуальності обраної теми; об'єкт та предмет дослідження; мета і основні завдання; визначення наукової проблеми, що досліджується; окреслення рівня розробленості обраної теми роботи; визначення методів дослідження; формулювання новизни та наукової значимості отриманих результатів.

Структура та логіка побудови плану роботи. Зміст та характеристика розділів основної частини роботи. Загальні вимоги до висновків наукового

дослідження. Місце та роль списку джерел та літератури. Додатки до дипломної роботи.

Загальні правила оформлення результатів наукових досліджень. Вимоги до літературного оформлення наукової роботи. Правила цитування та посилання на використані джерела і літературу. Міжнародні стилі цитування та посилання в наукових роботах. Оформлення списку джерел та наукової літератури.

Етика науковця. Поняття компіляція і плагіат. Відповідальність за недобросовісне цитування та посилання на джерело. Поняття та основні складові етики наукової діяльності. Основні принципи та норми етики науки. Практичне використання етичних принципів у науковій діяльності студентів. Плагіат та засоби його виявлення.

## **Історія і теорія демократії**

Поняття демократії. Етимологічне визначення демократії. Конституюючі ознаки та параметри демократії. Принципи демократії. Демократія і право. Історична обумовленість цінностей та форм демократії. Ідейні витoki демократії. Сократ, Платон, Аристотель. Політичні погляди Н. Макіавеллі про політику держави, влади та спосіб її реалізації, макіавеллізм як політична доктрина. Політологічний аналіз праці Н. Макіавеллі «Державець». Вплив ідей Реформації на суспільно-політичний розвиток європейських держав (М. Лютер, Ж. Кальвін). Т. Гоббс про походження і сутність держави. Ж-Ж. Руссо та його ідеї народного суверенітету і «суспільного договору».

Історичні передумови виникнення ліберальної демократії. Д. Локк і Ш. Монтеск'є. Демократія класичного лібералізму. Доктрина консерватизму і демократія (Е. Берк). Соціал-демократична ідея і демократія. Революційна течія в соціал-демократії. К. Маркс, Ф. Енгельс. В. Ленін про класовий характер демократії. Демократичний соціалізм Е. Бернштейна. Елітарні моделі демократії. Залізний закон олігархії Р. Міхельса. Концепції «демократичного елітизму» та «плюралізму еліт» (Г. Моска, В. Парето, Й. Шумпетер, Р. Даль та ін.). Теорія груп А. Бентлі. Е-демократія та її наслідки.

Демократична політична культура як явище духовного життя і складова загальної культури. Типи політичної культури за Г. Алмондом і С. Вербою. Сучасна етнонаціональна карта світу у контексті демократичного розвитку. Поняття: етнос, народ, нація, національність. Етнокультурне та етнополітичне трактування нації. Етнічна нація. Політична нація, громадянська нація. Види

етнічної дискримінації та її наслідки. Право націй на самовизначення та його реалізація.

Поняття громадянського суспільства. Громадянське суспільство та демократія. Держава і громадянське суспільство. Структура сучасного громадянського суспільства. Типологія громадських об'єднань. Роль НРУ та інших громадських утворень в розвитку демократії. Форми громадсько-політичної активності під час Помаранчевої революції та Революції Гідності.

Націоналізм, патріотизм і демократія. Націоналізм, як конструктивний елемент етногенезу. Типи націоналізму. Антигуманна сутність інтегрального націоналізму. Шовінізм та расизм. Нацизм та його ідеологи (А. Гітлер, А. Розенберг). Право націй на самовизначення та його реалізація в Україні. Національно-державницькі ідеї провідників національно-визвольного руху ХХ ст.: Е. Коновалець, А. Мельник, С. Бандера, Р. Шухевич. Дисидентський рух в Україні (Л. Лук'яненко, В. Стус, М. Руденко, П. Григоренко, В. Чорновіл та ін.). Проблеми розвитку суспільно-політичної думки часів незалежності України.

Права і свободи людини і громадянина. Загальна Декларація прав людини. Економічні, політичні та соціальні права. Гендерний аспект прав і свобод людини. Рівність прав чоловіків і жінок як засадничий принцип демократії. Права і обов'язки людини та громадянина.

## **Політика національної та державної безпеки**

Теоретичні основи національної безпеки держави. Структурні складові національної безпеки, глобальні загрози, стратегічні виклики національній безпеці України та пріоритети національних інтересів України.

Економічна безпека. Характерні особливості економічної безпеки, загрози економічній безпеці України, індикатори та оцінка стану економічної безпеки, національні економічні інтереси у певний часовий період. Національна безпека держави та захист її критичної інфраструктури. Фінансові складники національної безпеки. Сутність та особливості забезпечення фінансової безпеки держави, характеристика фінансових складників економічної безпеки, аналіз фінансової сфери загалом та у розрізі її структурних складових. Загрози безпеці конкретного об'єкта дослідження, оцінка рівня загрози будь-якого елемента фінансової безпеки та заходи її зміцнення.

Екологічна безпека. Основи екологічної безпеки держави, визначення загроз, основних напрямів державної політики щодо нейтралізації

загроз екологічній безпеці України, конкретизація національних інтересів України в екологічній сфері.

Демографічна безпека. Сутність та особливості забезпечення демографічної безпеки, виокремлення основних зовнішніх та внутрішніх чинників й індикаторів безпеки, визначення ендогенних й екзогенних загроз демографічній безпеці України та напрями її підвищення. Міграція та її наслідки.

Воєнна безпека держави. Сутність та особливості забезпечення воєнної безпеки держави, обґрунтування викликів та загроз воєнній безпеці України, нормативно-правове та інституційно-правове забезпечення воєнної безпеки, стратегії воєнної безпеки. Проблеми захисту України від загроз з боку РФ під час гібридної війни.

Інформаційна безпека. Особливості забезпечення інформаційної безпеки та можливі заходи щодо їх нейтралізації. Питання правового забезпечення інформаційної безпеки держави, кібербезпеки та кіберзагроз. Методи спеціальних інформаційних операцій (дезінформація, пропаганда, диверсифікація суспільної свідомості, психологічний тиск, розповсюдження чуток та ін.) та захист інформаційного простору України.

Політична безпека. Особливості забезпечення політичної безпеки, виявлення загрози політичній безпеці, обґрунтування пріоритетних напрямів та стратегії забезпечення політичної безпеки.

Забезпечення національної безпеки в зарубіжних країнах. особливості забезпечення національної безпеки у зарубіжних країнах та можливості застосування іноземного досвіду щодо забезпечення безпеки у вітчизняній практиці з метою зміцнення національної безпеки України.

## **Прикладна політологія**

Політичний менеджмент. Політичні технології і влада. Використання політичних технологій під час управління державою. Політико-технологічні аспекти методів державного управління (адміністративні або організаційно-розпорядчі, економічні, правові, соціально-психологічні). Формування та організація роботи правлячої команди. Менеджмент правлячої команди. Вибір моделі та технології ухвалення урядових рішень. Етапи процесу ухвалення політичних рішень. Основні моделі прийняття політичних рішень (формальна, змагальна, колегіальна). Організація роботи прес-служби суб'єктів політичних відносин: глави держави, органів влади та управління, політичної партії, громадської організації або руху тощо.



Політичний маркетинг та рекламування. Сфера політичних відносин і політичний ринок. Моніторингова діяльність. Політичне рекламування як технологія. Типи та форми рекламних звернень. Безпосередня політична реклама. Опосередкована реклама. Наочна агітація. Політичні оголошення, заклики, політичні листівки, афіші, плакати, буклети, брошури, карикатури, фотопортрети. Поштові надсилання, як вид рекламування. Сувенірна реклама. Особливості телевізійної політичної реклами.

Поняття «виборчий процес». Етапи виборчого процесу. Технології виборів. Менеджмент та маркетинг виборчої кампанії. Виборчі технології. Контроль, засоби і методи попередження фальшування результатів виборів. Мажоритарна виборча система та її характеристика. Пропорційна виборча система. Змішана, консенсусна і куріальні виборчі системи. Порівняльний аналіз ефективності виборчих систем різних країн.

Вибори та виборчі системи в Україні. Вибори та голосування. Класифікація виборів. Принципи виборчого права та організація демократичних виборів в Україні. Активне і пасивне виборче право. Регулятивна роль виборчих цензів: майнових, гендерних, соціально-класових, вікових, цензу осілості. Політичний сенс встановлення прохідного бар'єру під час виборів для політичних партій та блоків. Види виборчих систем в Україні.

Вдосконалення законодавства України про вибори до центральних та місцевих органів влади як передумова демократизації політичної участі громадян. Аналіз Виборчого кодексу України. Особливості виборів до центральних та місцевих органів влади: досвід України. Специфіка виборчої активності жителів на президентських, парламентських та місцевих виборах 2000-х рр. Технології використання законодавства про вибори депутатів парламенту та місцевих представницьких органів влади.

Соціальна та політична активність в Україні. Колективна активність: масові дії, колективна поведінка (натовп, аудиторія, публіка), колективна дія (громадський рух). Референдуми як засіб маніпулювання. Референдуми в Україні. Позапарламентська політична діяльність або пряма дія. Політична участь та її форми. Організовані та стихійні форми участі. Автономна та мобілізаційна участь. Змагальна та авторитарна мобілізація. Політична участь громадян в демократичних і тоталітарних суспільствах. Форми масової мобілізації громадян. Електоральна поведінка. Інформаційно-мобілізуючі акції. Політичний акціонізм: політичний перформанс, гепенінг, арт-інсталяція, флешмоб, стрит-арт і боді-арт. Краудфандинг і краудсорсинг. Астротерфінг як інструмент психологічного впливу на масову свідомість.

Соціальний протест та його форми. Конвенційна і неконвенційна політична участь. Страйк, бойкот. Демонстрація та мітинг, їх соціально-

політичні функції. Громадянська непокора (ненасильницька діяльність). Особливості Помаранчевої революції та Революції Гідності в Україні. Абсентеїзм. Екстремізм та його форми. Соціальне підґрунтя міжнародного тероризму. Мирний протест та його форми. Світоглядні засади ненасильницького протесту у поглядах М. К. Ганді та М. Л. Кінга. Технології та методи боротьби проти недемократичних режимів за книгою «Шарп Дж. Від диктатури до демократії: концептуальні засади здобуття свободи».

## **Політичний консалтинг**

Визначення та походження політичного консалтингу. Еволюція поглядів на політичне консультування: історичні корені ідей і технологій політичного консалтингу. Функції політичного консалтингу, спеціальні технології політичного консалтингу. Типи і методи політичного консалтингу. Теорія і практика політичного консалтингу. Зв'язки з соціологією, психологією та іншими науками. Організаційні технології політичного консалтингу. Визначення специфіки діяльності політичних консультантів. Методи організації команди і забезпечення джерел фінансування. Формування команди та її основні функції. Консультанти команди. Фандрейзинг. Маркетинг консалтингових послуг. Формування попиту на послуги політичних консультантів. Формування пропозицій. Контрактинг.

Комунікативні аспекти політичного консалтингу. Позиційність у політичному консалтингу. Виділення із множини. Технології зв'язків із громадськістю за умов кризи. Інформаційний привід. Інформаційний голод. Розкручування» та «придушення» теми. Прихована реклама. Політик як піармен.

Іміджмейкинг у політиці і політичне консультування. Імідж публічного політика. Імідж: структура і технології формування. Основні риси іміджу політика. Психологічна структура іміджу політика. Іміджмейкер як ключова фігура політичного консалтингу.

Політичний консалтинг і ЗМІ. Сутність та види інформації. Рівні, форми та методи аналізу інформації. Світовий, регіональний і місцевий рівні інформації. Наукова та публічна інформація. Об'єктивність інформації. Принципи інформаційного забезпечення. Незалежні ЗМІ як складова громадянського суспільства. Вплив громадської думки на розвиток політичних процесів.

## Політична аналітика

Політичний аналіз як сфера діяльності і навчальна дисципліна. Політичний аналіз в освітньому та професійному вимірі. Політичний аналіз в структурі політичної науки. Інтелектуальні засади і практичний процес політичного аналізу. Процес політичного аналізу та його етапи. Інформаційне забезпечення політичного аналізу. Типи та методи політичного аналізу. Позитивізм. Біхевіоризм та біхевіоралізм. Системний аналіз. Інституалізм та неоінституалізм. Суб'єкти політичного аналізу.

Об'єкт політичного аналізу: політичні інститути та процеси. Залежність вибору методів політичного аналізу від об'єкта аналізу. Методики політичного аналізу. Первинна обробка інформації, складові емпіричної бази політичного аналізу. Формування прикладних аналітичних навиків і організація оптимальної системи аналітичної роботи. Соціологічні методики у політичному аналізі. Статистичні методики політичного аналізу. Кількісні методи політичного аналізу. Моделювання у політичному аналізі.

Аналіз політичної ситуації. Планування: предмет і методика аналізу політичної ситуації. Метод узагальнення (аналіз подій, івент-аналіз). Порівняльний метод і метод аналогій. Спеціальні політологічні методи і їх використання в процесі політичного аналізу. Теорія ігор і матричний метод. Очні методи групових експертних оцінок. Залучення аналітичних підходів з інших галузей знань до аналізу політичних ситуацій. Обмеження на використання у політичному аналізі раціональних технік і прийомів. Сфери використання даних політичного аналізу. Політичне прогнозування. Забезпечення валідності та надійності дослідження. Помилки та похибки досліджень. Термінологія і алгоритм обліку параметрів дослідження. Технологія обґрунтування висновків.

## Політичні процеси

Наукове осмислення понять «процес», «політичний процес», «політичний розвиток», «модернізація». Суб'єкти політичного процесу, його структура та етапи/стадії. Методи аналізу політичного процесу: інституційний, біхевіоральний та структурно-функціональний. Теоретики політичного процесу (Р. Арон, Р. Доуз, Ч. Мерріам, Д. Істон, Р. Дарендорф та ін.). Форми існування політичного процесу. Політичний процес як відносини і діяльність. Типологія політичних процесів. Сучасні політичні процеси в світі. Вибірчий процес як складова політичного процесу. Роль громадської думки в соціально-

політичних процесах. Теорія і практика моделювання політичних процесів. Роль лідера в політичних процесах держави.

Політичний розвиток і стагнація. Реформування. Еволюція і революція. Кризи, конфлікти та війни. Трансформація та модернізація. Засновники та розробники теорії модернізації (Т. Парсонс, Е. Шилз, В. Ростоу, Р. Арон, Д. Белл та ін.). Зміст та еволюція концептуальних засад «теорії модернізації» в західній політичній думці. Сутність та особливості концепції демократичного транзиту. Політологічний аналіз праці С. Гантингтона «Третя хвиля. Демократизація наприкінці ХХ століття». Демократичний транзит (Д. А. Ростоу, А. Пшеворський та ін.). Лібералізація як передумова демократизації. Демократична трансформація в Україні як сучасний різновид політичного процесу. Особливості українського демократичного транзиту – «почетверна трансформація» (демократизація, розбудова незалежної держави, нації та ринкового господарства). Влада та опозиція як суб'єкти політичного процесу в Україні.

## Партологія

Історичні передумови виникнення партій. Партія як політичний інститут. Соціальна база та організаційна будова політичних партій, їх вплив на створення і функціонування політичної систем українського суспільства. Вплив політичних партій на формування правлячої еліти, підбір і розстановку управлінських кадрів їх участь у процесі прийняття рішень

Класичні уявлення про роль і характер політичних партій і політичних систем Р. Міхельса, М. Вебера, М. Острогорського, М. Дюверже, Дж. Сарторі, Дж. Ла Паламбара та ін. Типологія політичних партій: революційні та реформістські, ідеологічні та прагматичні, відкриті та закриті, масові та кадрові, ліві, праві, центристські. Поняття, зміст і різновиди партійних систем: однопартійні, двопартійні, багатопартійні, мультипартійні, атомізовані, гегемоністські, поляризованого плюралізму та ін. Вплив законодавства на характер розвитку політичних партій і партійних систем.

Історія створення політичних партій в Україні. Найвпливовіші партії Центральної Ради (УСДРП, ТУП, УПСС, УПСФ, УПСР). Політичні партії в незалежній Україні та проблеми становлення багатопартійної системи. Вплив внутріпартійної демократії на функціонування політичної системи України. Закон України «Про політичні партії в Україні».

Громадянське суспільство в Україні. Сутність понять «третій сектор», НДО. НУО, «громадське об'єднання», «громадська організація», «суспільний рух». Суспільно-політичні об'єднання як політичні інститути, їх типологія.

Функції громадських організацій та рухів. Нові та старі суспільно-політичні рухи, їх роль в політичному житті суспільства. Виникнення і розвиток громадсько-політичних організацій та рухів в Україні. Політичні партії і громадські організації на Волині.

## Порівняльна політологія

Теоретичні засади дослідження політики. Біхевіористський напрям у дослідженні політики (Ч. Меріам, Г. Ласуел, Дж. Кетлін). Системний аналіз влади (Т. Парсонс, Д. Істон.). Проблеми становлення демократичної політичної культури. Г. Алмонд, С. Верба. Особливості концепції плюралізму груп (А. Ф. Бентлі, Д. Трумен).

Історичні типи держави: рабовласницька, феодальна, буржуазна, соціалістична. Основні ознаки держави. Функції держави. Теорії держави загального блага. Соціальні утопії. Система центральних та місцевих органів влади. Органи законодавчої, виконавчої та судової влади. Інтереси держави та інтереси суспільства. Світські та теократичні держави. Демократична держава. Поліцейська держава. Місце держави в умовах тоталітаризму. Правова держава. Національна держава. Соціальна держава. Принципи соціальної держави: соціальне благо, субсидарність, участь, свобода, справедливість, солідарність. Демократична, соціальна і правова держава в Україні як ідея і політична реальність. Специфіка організації та функціонування державної влади в умовах демократичних і недемократичних політичних систем.

Форми державного правління і державного устрою. Монархії та республіки. Форми державного правління. Монархії: конституційні та абсолютні монархії. Республіки: президентська, парламентська та напівпрезидентська республіки. Форми територіального устрою держави. Централізовані та децентралізовані держави. Унітарна держава. Федеративна держава. Конфедерація. Характеристика адміністративно-територіального устрою України. Конституційне закріплення форми державного правління та устрою в Україні. Механізм стримування і противаг в Основному Законі України.

Типологія політичних режимів. Тоталітарний режим (фашизм, націонал-соціалізм, більшовизм та їх сучасні модифікації). Авторитарний режим. Демократичний режим. Особливості формування політичного режиму в Україні. Аналіз антиутопії Дж. Орвелла «1984».

Поняття та сутність політичного елітизму. Правління найкращих. Бюрократія. Меритократія. Геронтократія. М. Вебер про політику, ідеальні

типи влади і бюрократію. Теорії еліт (В. Парето, Г. Моска, Р. Михельс, Р. Даль). Психологічна теорія еліт (З. Фрейд, Е. Фром, Г. Ле Бон). Політична і владна еліта. Широке і вузьке розуміння політичної еліти. Соціальне представництво еліти. Структура політичної еліти. Номенклатура. Система рекрутування політичної еліти. Шляхи формування сучасної української політичної еліти. Політична еліта і демократія.

## Політичні технології

Об'єкти і суб'єкти політичних технологій. Теоретичний та емпіричний рівні розроблення та використання політичних технологій. Їх специфіка і взаємозв'язок. Наука, політика і технології. Технологізація політичних відносин. Сфера застосування політичних технологій. Функції політичних технологій (теоретико-пізнавальна, світоглядна, виховна, прогностична, політичного управління, практико-перетворювальна, маніпулятивна) та інші. Методи використання політичних технологій. Вплив процесів глобалізації на розвиток політичних технологій. Інформаційні війни та спеціальні інформаційні операції. Еволюція застосування технологій як засобів політичної боротьби.

Класифікація політичних технологій. Технології політичної боротьби і політичного управління. Технології отримання/захоплення влади. Політичні технології легітимації/делегітимації влади. Конституційно-правові технології. Виборчі технології. Соціологічні дослідження, як засіб маніпулювання суспільною думкою. Технологія розв'язання політичних конфліктів і регіональних суперечностей. Технології створення політичних партій та громадсько-політичних об'єднань. Мобілізаційні технології. PR технології. Популізм. Політичні технології, як засіб ведення гібридної війни. Політичні технології та ідеологія. Технології прийняття політичних рішень.

Поняття та сутність виборчої інженерії. Типи виборчих систем та особливості їх застосування в Україні. Особливості використання новітніх інформаційно-комунікативних технологій у електоральних кампаніях. Технологія формування іміджу політичного лідера. Зміст поняття «імідж». Типи іміджу. Іміджеві виборчі технології.

Сфери застосування інформаційно-комунікаційних технологій. Види психологічних впливів (інформаційно-психологічний, психогенний, психоаналітичний, нейролінгвістичний, психотропний та ін.). Метод нейролінгвістичного програмування (НЛП). Визначення поняття «пропаганда». Методи проведення пропаганди та психологічного тиску.

Чинники ескалації загроз і небезпек в інформаційно-ідеологічній сфері. Психофізіологічні аспекти маніпулюванням свідомістю. Звукові феномени. Інфразвук. Вплив бінаурального ритму (технологія *Hemi-Sync*). Музичні феномени. Музичний ефект дії несинхронної музики. Світлові феномени. Використання світлових феноменів на телебаченні. «25-й кадр». Вплив кольору на емоційний стан людини. Кольоротерапія. Символіка кольорів. Комплексний психологічний і психофізіологічний вплив. Формування масової людини за допомогою ЗМІ. Переконавання і навіювання – базові методи спеціального впливу. Використання спеціальних інформаційних технологій у терористичній діяльності.

Популізм як суспільно-політичне явище й технологія. Історичні форми популізму. Характерні риси популізму. Соціально-економічні та політичні умови поширення популізму. Популізм в тоталітарних і демократичних політичних режимах. Відмінність змісту популізму правлячих і опозиційних сил. Популізм у програмах українських політичних партій. Популістські лідери.

Технології розв'язання політичних конфліктів. Технології змін політичної влади. Мирні та насильницькі форми змін політичної влади. Типи та форми революцій. Буржуазно-демократичні революції. Оксамитові та кольорові революції. Перебіг «кольорових» революцій у країнах Центральної та Східної Європи. Майдан в Україні як уособлення народного повстання. Використання політичних технологій під час Помаранчевої революції та Революції Гідності в Україні.

## РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Адміністративно-територіальний устрій країн Європейського Союзу: навч. посіб. / за заг. ред. Ю. Ковбасюка, М. Орлатого. Київ: НАДУ, 2015. 628 с.
2. Арендт Х. Джерела тоталітаризму. 2-е вид. / пер. з англ. Київ: ДУХ І ЛІТЕРА, 2005. 584 с.
3. Афанасьєва М. В. Виборча інженерія в Україні: монографія. Одеса: Юридична література, 2014. 384 с.
4. Баронин А. Колпаков А. Правила игры в игре без правил. Предвыборные технологии в Украине. Praha: Granda Publishing. 2006. 188 с.
5. Барановський О. І. Філософія безпеки: монографія: у 2 т. / О. І. Барановський. Київ: УБС НБУ, 2014. Т. 1. 831 с.
6. Барановський О. І. Філософія безпеки: монографія: у 2 т. / О. І. Барановський. Київ: УБС НБУ, 2014. Т. 2. 715 с.

7. Безпековий вимір фінансової політики забезпечення економічного зростання в Україні. Київ: НІСД, 2018. 132 с.
8. Бжезінський З. Велика Шахівниця. Американська першість та її стратегічні імперативи / пер. з англ. О. Фешовець: Львів; Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2000. 236 с.
9. Бжезінський З. Вибір: світове панування чи світове лідерство. Київ: Вид. «Києво-Могилянська академія», 2006. 203 с.
10. Бортніков В. І. Політична участь і демократія: українські реалії: монографія. Луцьк: РВВ «Вежа» ВНУ ім. Лесі Українки, 2007. 524 с.
11. Бостан С. К. Форма правління сучасної держави: проблеми історії, теорії, практики: монографія. Запоріжжя: Юридичний ін-т, 2005. 540 с.
12. Бусленко В. Взаємовідносини влади та опозиції в державах Вишеградської групи: монографія. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2020. 320 с.
13. Буркут І., Колесников О. Виборчі технології: регіональний досвід. Чернівці: Букрек, 2009. 240 с.
14. Важинський С. Е., Щербак Т. І. Методика та організація наукових досліджен: навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.
15. Вандич П. Ціна свободи. Історія Центрально-Східної Європи від Середньовіччя до сьогодні. Київ: Критика, 2005. 463 с.
16. Варналій З.С. Національна безпека України: еволюція проблем внутрішньої політики: вибр. наук. праці / за ред. З.С. Варналія. Київ: НІСД, 2016. 528 с.
17. Вебер М. Господарство і суспільство: нариси соціології розуміння. Київ: Видав. дім «Всесвіт», 2012. 1112 с.
18. Вебер М. Протестанська етика і дух капіталізму / пер. з нім. О. Погорілого. Київ: Основи, 1994. 261 с.
19. Визначення і вимірювання демократії / за ред. Д. Бітема. Львів: Літопис, 2005. 318 с.
20. Гелнер Е. Нації та націоналізм. Націоналізм / пер. з англ. Київ: Таксон, 2003. 300 с.
21. Грицяк Н. В. Електронна демократія: навч. посіб. / Н. В. Грицяк, С. Г. Соловійов; за заг. ред. проф. Н. В. Грицяк. Київ: НАДУ, 2015. 66 с.
22. Громадське спостереження за черговими місцевими виборами 2015 року. Підсумковий звіт / ГМ ОПОРА. Київ, 2016. 245 с.
23. Гьофе О. Демократія в епоху глобалізації. Київ: ППС-2002, 2007. 436 с.
24. Даль Р. Дилеми плюралістичної демократії. *Демократія: антологія* / упоряд. О. Проценко. Київ: Смолоскип, 2005. С. 533–544.



25. Демократія: антологія / упоряд. О. Проценко. Київ: Смолоскип, 2005. XXVIII+1108 с.
26. Демократія: від теорії до практики: підручник курсу. Вид. 2-е, доп. Основ. автор і ред. Грір Берроуз / Міжнародна фундація виборчих систем. Київ: Друкарський двір Олега Федорова, 2019, 285 с.
27. Елітознавство: підручник / за заг. ред. В. Гошовської. Київ, 2013. 268 с.
28. Дністрянський М. Геополітика: навч. посіб. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2011. 435 с.
29. Донеллі Д. Права людини у міжнародній політиці / пер. з англ. Т. Завалія. Львів: Кальварія, 2004. 280 с.
30. Донцов Д. І. Історія розвитку української державної ідеї. Київ: Тов-во «Знання України», 1993. 43 с.
31. Злобіна О. Суспільні рухи в сучасному соціально-політичному контексті України. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2019. № 2. С. 14–18.
32. Зміни політичних режимів і перспективи зміцнення демократії в Україні: монографія / авт. кол.: Г. І. Зеленько (керівник, наук. ред.), Т. А. Бевз, С. Г. Брехаря, М. С. Кармазіна, В. О. Ковалевський, О. Ю. Кондратенко, Н. В. Кононенко, Т. М. Ляшенко, О. М. Майборода, Ю. Ж. Шайгородський. Київ: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2021. 416 с.
33. Зонтгаймер К. Як нацизм прийшов до влади / пер. з нім. Київ: Дух і Літера, 2009. 320 с.
34. Історія політичної думки: підруч. / за заг ред. Н. М. Хоми [І. В. Алексеєнко, Т. В. Андрущенко, О. В. Бабкіна та ін.]. Львів: Новий Світ – 2000, 2016. 1000 с.
35. Кара-Мурза С. Г. Маніпуляція свідомістю. Київ: Алгоритм, 2015. 464 с.
36. Кармазіна М., Бевз Т., Горбатюк М., Зорич О. Регіональні політичні еліти в Україні: особливості формування, цінності та ідентичності (кінець 1991–2019 рр.). Київ: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2020. 264 с.
37. Кармазіна М. Політичні партії в Україні. 2014–2017 рр. Київ: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2018. 168 с.
38. Касьянов Г. В. Теорії націй та націоналізму: монографія. Київ: Либідь. 1999. 352 с.
39. Кельман М. С. Загальна теорія держави і права: підручник / М. С. Кельман. Київ: «Кондор», 2016. 716 с.
40. Кирилюк Ф. М. Історія зарубіжних політичних вчень Нової доби: навч. посіб. Київ: Центр учбової літ-ри, 2008. 414 с.

41. Кирилюк Ф. М. Новітня політологія: навч. посіб. Київ: Центр учбової літ-ри, 2009. 564 с.
42. Кирилюк Ф. М. Філософія політичної ідеології: навч. посіб. Київ: Центр учбової літ-ри, 2009. 520 с.
43. Кіссінджер Г. Світовий порядок. Роздуми про характер націй в історичному контексті / пер. з англ. Н. Коваль. 2-ге вид. Київ: Наш формат, 2018. 320 с.
44. Климанська Л. Д. Соціально-комунікативні технології в політиці: таємниці політичної «кухні»: монографія. Львів: Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2007. 332 с.
45. Комунікації в публічному адмініструванні : конспект лекцій / О. В. Шебаніна, В. П. Клочан, С. І. Тищенко та ін. Миколаїв: МНАУ, 2018. 200 с.
46. Консерватизм: антологія. 2-ге вид. / упоряд. О. Проценко, В. Лісовий. Київ: ВД «Простір», «Смолоскип», 2008. ХХVІІІ + 788 с.
47. Короткий Оксфордський політичний словник / пер. з англ.; за ред. І. Макліна, А. Макмілана. Київ: Основи, 2006. 789 с.
48. Корягін М. В., Чік М. Ю. Основи наукових досліджень. Київ: Алерта, 2019. 492 с.
49. Липинський В. Націоналізм, патріотизм і шовінізм. *Сучасність*. 1992. № 6. С. 76–78.
50. Липинський В. Хам і Яфет. *Сучасність*. 1992. № 6. С. 63–76.
51. Лібералізм: антологія. 2-ге вид. / упоряд. О. Проценко, В. Лісовий. Київ: ВД «Простір», «Смолоскип», 2009. – ХХХІІ + 1128 с.
52. Мак'явеллі Н. Флорентійські хроніки. Державець / пер. з італ. А. Перепаді / передмова А. Бичко. Харків: Фоліо, 2007. 511 с.
53. Мальський М. З., Мацях, М. М. Теорія міжнародних відносин: підручн. 4-е вид., перероб. і доп. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2011. 407 с.
54. Манайло-Приходько Р., Остапець Ю. Регіональний вимір розвитку та функціонування партійної системи України: монографія. Ужгород: Вид-во «Рік-У», 2020. 338 с.
55. Мельвиль А. Ю. О траектории посткоммунистических трансформаций. *ПОЛИС*. 2004. № 2. С. 64–75.
56. Мережі і мережні війни: майбутнє терору, злочинності та бойових дій / за ред. Дж. Арквіллі, Д. Ронфельдта; пер. з англ. А. Іщенко. Київ: Вид-дім «Києво-Могилянська академія», 2005. 350 с.
57. Мил Дж. С. Про свободу: есе / пер. з англ. Київ: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2001. 463 с.
58. Міхновський М. І. Самостійна Україна. Київ: Діокор, 2002. 43 с.

59. Насильство та суспільні порядки. Основні чинники, які вплинули на хід історії / Дуглас Норт, Джон Волліс, Баррі Вайнгест; пер. з англ. Тарас Цимбал. Київ: Наш формат, 2017. 352 с.
60. Націоналізм: антологія. 2-ге вид. / упоряд. О. Проценко, В. Лісовий. Київ: «Смолоскип», 2006. XLIV + 684 с.
61. Нікітенко Л. О. Краундсорсинг як інструмент партисипативної демократії. *Часопис Київського університету права*. 2020. № 2. С. 133–138.
62. Норт Д. Інституції, інституційна зміна та функціонування економіки. Київ: Основи, 2000, 198 с.
63. Онтологія війни і миру: безпека, стратегія, смисл: монографія / Б. О. Парахонський, Г. М. Яворська. Київ: НІСД, 2019. 560 с.
64. Орач Є. М. Історія політичних і правових вчень: навч. посіб. Київ: Атіка, 2005. 560 с.
65. Олсон М. Влада і процвітання. Подолання комуністичних і капіталістичних диктатур / пер. з англ. А. Іщенко. Київ: Видав. дім «Києво-Могилянська академія», 2007. 174 с.
66. Основи демократії: підручн. для студ. вищих навч. закл. / за заг. ред. А. Ф. Колодій. Львів: Астролябія, 2009. 832 с.
67. Орвелл Дж. 1984 / пер. з англ. Віктор Шовкун. Буча: Вид-во Жупанського, 2015. 312 с.
68. Павлов Д. М. Політична пропаганда: теорія та практика: монографія. Дніпро: Акцент ПП, 2018. 454 с.
69. Панкевич О. З. Державне право зарубіжних держав: підручник. Львів: Львівський держ. ун-т внутрішніх справ, 2018. 260 с.
70. Парсонс В. Публічна політика. Вступ до теорії й практики аналізу політики; пер. з англ. О. Дем'янчука. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2006. 550 с.
71. Почепцов Г. Від Facebook'у і гламуру до Wikileaks: медіакомунікації. Вид. 2-е. Київ: Спадщина, 2014. 464 с.
72. Платон. Держава / пер. з давньогрецької. Д. Коваль. Київ: Основи, 2000. 355 с.
73. Політична думка ХХ–ХХІ століть: методологічний і доктринальний підходи: підручник: у 2-х т. / за заг. ред. Н. М. Хоми [Т. В. Андрущенко, О. В. Бабкіна, В. П. Горбатенко та ін.]. Львів: Новий Світ – 2000, 2017. Т. 2. 535 с.
74. Політичний процес у незалежній Україні: підсумки і проблеми: монографія. Вид. 2-ге, доп. Київ: Ін-т політ. і етнонац. досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2022. 704 с.

75. Політологія: навч. посіб. / Ю. Макар, О. Докаш, Т. Лаврук. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2010. 596 с.
76. Пояркова Т. К. Кризовий синдром модернізації незалежної України: причини виникнення та засоби подолання: монографія. Суми: Університетська книга, 2015. 351 с.
77. Про громадські об'єднання: Закон України № 4572-17 від 22 березня 2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text> (дата звернення 25.07.2020).
78. Пшеворський А. Переходи до демократії: лібералізація і демократизація. *Демократія*: антологія / упоряд. О. Проценко. Київ: Смолоскип, 2005. С. 605–648.
79. Растоу Д. А. Переходи до демократії: спроба створення динамічної моделі. *Демократія*: антологія / упоряд. О. Проценко. Київ: Смолоскип, 2005. С. 583–604.
80. Романюк А.С. Історія західних політичних вчень: політичні доктрини ХХ – початку ХХІ ст.: навч. посіб. Київ: Знання, 2011. 255 с.
81. Романюк А. С., Литвин В. С. Порівняльний аналіз політичних інститутів країн Вишеградської групи та інших країн Центрально-Східної Європи: монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 548 с.
82. Рябчук М. Долання амбівалентності. Дихотомія української національної ідентичності. – Історичні причини та політичні наслідки. Київ: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2019. 252 с.
83. Свідерська О. І., Чорній О. В. Астротерфінг як інструмент психологічного впливу на масову свідомість. *Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна, серія «Питання політології»*. 2021. № 34. С. 71–79.
84. Світова гібридна війна: український фронт: монографія / за заг. ред. В. П. Горбуліна. Київ: НІСД, 2017. 496 с.
85. Степаненко В. Громадянське суспільство: дискурси і практики. Київ: Ін-т соціології НАН України, 2015. 420 с.
86. Стеченко Д. М., Чмир О. С. Методологія наукових досліджень: підручн. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: Знання, 2007. 317 с.
87. Стратегічні комунікації в міжнародних відносинах: монографія / В. М. Бебик, С. І. Копійка, Є. А. Макаренко та ін. Київ: Вадекс, 2019. 442 с.
88. Ткачук А. Ф. Децентралізація для всіх: від загальної інформації до конкретних порад. Київ: ІКЦ «Легальний статус», 2016. 52 с.
89. Українська багатопартійність: політичні партії, виборчі блоки, лідери (кінець 1980-х – початок 2012 рр.): енцикл. довідник / за ред. М. Кармазіної. Київ: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2012. 588 с.

90. Фукуяма Ф. Політичний порядок і політичний занепад. Від промислової революції до глобалізації демократії / пер. з англ. Тарас Цимбал і Роман Корнута. Київ: Наш формат, 2019. 608 с.
91. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций / пер. с англ. Т. Велимеев. Москва: АСТ, 2014. 660 с.
92. Хантингтон С. Політичний порядок у мінливих суспільствах / пер. англ. Тарас Цимбал. Київ: Наш формат, 2020, 448 с.
93. Хома Н. М. Моделі соціальної держави: світовий та український досвід: монографія. Київ: Вид-во «Юридична думка», 2012. 592 с.
94. Ченовет Е., Стефан М. Чому ненасильницький спротив ефективний: стратегічна логіка громадянського конфлікту / пер. з англ. С. Гіріка. Київ: ТОВ «Видавництво «КЛІО», 2014. 304 с.
95. Шарп Дж. Від диктатури до демократії: концептуальні засади здобуття свободи / Ін-т Альберта Енштейна. 187 с. URL: [http://www.aeinstein.org/wp-content/uploads/2013/10/FDTD\\_Ukrainian.pdf/](http://www.aeinstein.org/wp-content/uploads/2013/10/FDTD_Ukrainian.pdf/).
96. Шведа Ю. Псефологія: навч. посіб. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2016. 396 с.
97. Шведа Ю. Р. Політичні партії: енциклопедичний словник. Львів: Астролябія, 2005. 488 с.
98. Шумпетер Й. Капіталізм, соціалізм і демократія / пер. з англ. Київ: Основи, 1995. 528 с.
99. Юськів Б. М. Контент-аналіз. Історія розвитку і світовий досвід: монографія. Рівне: Перспектива, 2006. 203 с.
100. Innovative Citizen Participation and New Democratic Institutions. Catching the Deliberative Wave / OECD. Report. 2020. URL: <https://cutt.ly/PCen4tR>.
101. Katz R. S., Mair P. Changing Models of Party Organization and Party Democracy: The Emergence of the Cartel Party. *Party Politics*. 1995. Vol. 1, Issue 1. P. 5–28.
102. Margetts H. Cyber Parties. *Handbook of Party Politics* / R. S. Katz, W. Crotty (eds.). Thousand Oaks, London, New Delhi: Sage, 2006. P. 528–535.
103. [Ordukhanyan E.](#) Political Process Theory and Methodology: A Comparative Analysis. December 2019 / ResearchGate. DOI: [10.24234/wisdom.v13i2.246](https://doi.org/10.24234/wisdom.v13i2.246). URL: <https://cutt.ly/pCemCQK>.
104. Pildes R. Political process theory and institutional realism. *International Journal of Constitutional Law*. 2020. Volume 18, Issue 4. pp. 1497–1502. URL: <https://doi.org/10.1093/icon/moaa092>.
105. Sartori G. Parties and Party Systems: Vol. 1: A Framework for Analysis. New York: Cambridge University Press, 1976. 383 p.

106. [Saulnier J.](#), [Sgueo G.](#) Democratic institutions and prosperity: the benefits of an open society / European Parliamentary Research Service. 2021. 13 p. URL: <https://cutt.ly/ECebphJ>.

107. Stepan A. Ukraine: Improbable democratic «nation-state» but possible democratic «state-nation»? *Post-Soviet affairs*. Columbia, 2005. № 4. P. 279–308.

### *Інформаційні ресурси*

1. Аналітична доповідь Національного інституту стратегічних досліджень до щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України про внутрішнє та зовнішнє становище України. 20.10.20. URL: [file:///C:/Users/Valerii/Downloads/639895e2c0da3ba1c3e6b0465ad794f3\\_1603179685-1\\_0\\_new.pdf](file:///C:/Users/Valerii/Downloads/639895e2c0da3ba1c3e6b0465ad794f3_1603179685-1_0_new.pdf).

2. Виборчий кодекс України № 396-IX від 19 грудня 2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#n4128>.

3. Загальна Декларація прав людини (резолюція Генеральної Асамблеї 217 А (III) від 10 грудня 1948 року. URL: <https://www.coe.int/uk/web/compass/the-universal-declaration-of-human-rights-full-version>.

4. Кодекс наукової етики (проект). Всеукраїнська громадська організація «Українська федерація вчених». URL: [http://www.semynozhenko.net/ufv/files/kod\\_nayk\\_etiki.doc](http://www.semynozhenko.net/ufv/files/kod_nayk_etiki.doc).

5. Конституція України: Закон № 254к/96-ВР від 28.06.1996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.

6. Національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021–2026 роки: Указ Президента України № 487 від 7 вересня 2021 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487/2021#Text> (дата звернення: 25.12.2022).

7. Про місцеві державні адміністрації: Закон України № 586-XIV від 9 квітня 1999 р. Ред. від 06.12.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text>.

8. Про засади державної мовної політики: Закон України від 3 липня 2012 р. № 5029-VI. Ред. від 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5029-17#Text>.

9. Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки: Закон України № 317-VIII від 9 квітня 2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/317-19/ed20190228#n2>.

10. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 25 листопада 2015 р. № 848-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19>.

11. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України. Офіц. вид. Київ: Парл. вид-во, 2001. 68 с.

12. Про політичні партії в Україні: Закон України від 5 квітня 2001 р. № 2365-III. Ред. від 24.11.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2365-14#Text>.

13. Про цілі сталого розвитку України до 2030 року: Указ Президента України № 722/2019 від 30 вересня 2019 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019> (дата звернення: 24.12.2022).

14. Реєстр громадських формувань. *Головне територіальне управління юстиції у Волинській області*. URL: <http://just.volyn.info/nd/dr-gf/dr-gf-reestr/reistr-strukturnykh-utvoren-politychnykh-parti/>.

...

1. Верховна Рада України. Офіційний портал.  
URL: <https://www.rada.gov.ua/>
2. Президент України. Офіційне інтернет-представництво.  
URL: <https://www.president.gov.ua/ru>
3. Урядовий портал.  
URL: <https://www.kmu.gov.ua>
4. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень імені І. Ф. Кураса.  
URL: <https://ipiend.gov.ua/>
5. Інститут соціології НАН України.  
URL: <https://i-soc.com.ua/ua/institute/>
6. Центр політико-правових реформ (ЦППР).  
URL: <https://www.pravo.org.ua/ua/about/>
7. [Інститут історії України НАН України](http://history.org.ua/).  
URL: [http://history.org.ua/uk](http://history.org.ua/)
8. Український центр економічних та політичних досліджень імені Олександра Разумкова.  
URL: <https://razumkov.org.ua/>
9. Фонд «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучерова.  
URL: <https://dif.org.ua/>

## КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Конкурсний бал вступника оцінюється за шкалою від 100 до 200 балів. Вступний іспит проводиться у формі комп'ютерного тестування. Вступник розв'язує 40 завдань.

Результати виконання завдань дозволяють виявити рівень підготовки вступника: 1 рівень (високий): 200-180 балів; 2 рівень (середній): 179-160 балів; 3 рівень (достатній): 159-140 балів; 4 рівень (низький): 139-100 балів.

Голова предметної комісії



Валерій БОРТНІКОВ

Відповідальний секретар  
приймальної комісії



Олег ДИКИЙ